

FÅGELINVENTERING

Limhamn, Malmö stad

Detaljplan 5726, Limhamn 155:507 m. fl.

Om inventeringen

Fågelinventering - Limhamn, Malmö stad. Detaljplan 5726, Limhamn 155:507 m. fl.

Ecogain AB har på uppdrag av Tyréns AB genomfört en utredning och en fågelinventering i ett område norr om Limhamns kalkbrott, Malmö stad inför att delar av området ska detaljplanläggas och bebyggas med bostäder. Utredningen och fågelinventeringen har gjorts som ett led i förberedelserna inför detaljplanläggning i området och utgör underlag till den miljökonsekvensbeskrivning som är kopplad till detaljplanen. Utredningen har genomförts under tiden april till september 2024.

Följande personer har medverkat i inventeringen:

Kaj Svahn – inventering, utredning, bedömningar och rapportering. Erfaren fältornitolog med mångårig vana av fågelinventeringar i hela Sverige. Kandidatexamen som landskapsvetare.

Janne Dahlén – kvalitetsgranskning. Erfaren fältornitolog med gedigen erfarenhet av att förbereda, utföra och analysera resultat från fågelinventeringar. Mastersexamen i biologi.

Båda är verksamma vid Ecogain.

För bakgrundskartorna gäller © Lantmäteriet, öppna data.

2024-09-13

Ecogain AB på uppdrag av Tyréns AB.

Fågelinventering - Limhamn, Malmö stad. Detaljplan 5726, Limhamn 155:507 m. fl.

Ecogain uppdragsnummer: 1022195.

Inventeringen genomfördes under våren 2024.

Omslagsbild: Inventeringsområdets södra centrala delar.

INNEHÅLL

1. INLEDNING.....	4
Om projektet	4
Metodik	4
Områdesbeskrivning.....	5
2. RESULTAT	7
Häckande fåglar	7
Tidigare kända förekomster	10
Känsliga fågelförekomster vid kalkbrottet	10
3. ANALYS OCH BEDÖMNINGAR	11
Inventeringsområdets fågelfauna.....	11
Kalkbrottets fågelfauna	12
Säkerhet i bedömningar och rekommendationer.....	13
4. SKYDDSÅTGÄRDER	14
Rekommendationer	14
5. SLUTSATSER.....	15
6. REFERENSER	16

1. INLEDNING

Kapitlet ger en introduktion till projektet samt syftet med inventeringens utförande.

Om projektet

Malmö stad detaljpanelägger delar av ett markområde norr om Limhamns kalkbrott, figur 1, för bostadsbebyggelse. Detaljpanelläggningen innebär att naturmiljöer ska tas i anspråk och att livsmiljöer för fåglar därmed försvinner. Som ett led i arbetet med detaljpanelläggningen har en fågelinventering utförts i området. Inventeringsområdet är 5,3 ha stort, varav ca 2,2 ha i södra delen ska detaljpaneläggas, figur 1. Utöver inventeringen har en utredning gjorts kring hur fågellivet i det närliggande kalkbrottet kan komma att påverkas av den tillkommande bebyggelsen.

Syftet med fågelinventeringen och utredningen är att kartlägga förekomsten av olika fågelarter, med fokus på hotade eller känsliga arter, samt att bedöma hur dessa kan komma att påverkas av detaljplanens genomförande. Inventeringen och utredningen omfattar samtliga fågelarter som noterats (hörts eller setts) inom det angivna området. Föreliggande rapport beskriver bakgrund, metod, resultat samt en analys av resultatet från inventeringen och utredningen.

Metodik

Inventeringen genomfördes som en förenklad variant av revirkartering med Naturvårdsverkets manual för uppföljning i skyddade områden - Skyddsvärda fåglar (Naturvårdsverket 2010) som grund. Tre besök gjordes i området under våren mellan slutet av april och mitten av juni, det vill säga under fåglarnas huvudsakliga häckningsperiod. Besöken genomfördes med start i eller strax efter gryningen, det vill säga under den tid på dygnet då fåglarna är som mest aktiva. Vid besöken följdes en inventeringsslinga genom området till fots, figur 1, varvid alla fågelindivider noterades.

Samtliga fågelobservationer med någon koppling till själva inventeringsområdet registrerades på karta direkt i fält genom GIS-mjukvaran Field Maps som lagrar data i molntjänsten ArcGis-online. Inventeraren noterade var observationen gjordes, vad fågeln gjorde (sjungande/revirhävande/rastande/förbiflygande/sträckande) samt om det bedömdes relevant även fågelns ålder och kön. Observationer som inte re-

gistrerades i kartan utgjordes av uppenbart förbisträckande flockar på hög höjd, som saknade all koppling till det aktuella området. Efter sista inventeringsbesöket genomgicks alla registrerade observationer för att bedöma hur många revir av olika arter som observationerna representerade.

I kapitel 2 används begreppet utpekade arter för arter som är upptagna på den svenska rödlistan samt för arter som är utpekade i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Rödlistade arter markeras med rödlistebeteckningen upphöjt efter artnamnet medan direktivarter markeras med FD1 upphöjt efter artnamnet.

Områdesbeskrivning

Det inventerade området utgörs av en igenväxande ruderatmark som fläckvis hyser en inhemsk torrmarksflora, men som till stora delar täcks av högvuxna gräs (se omslag) och som har ett rikt inslag av främmande och exotiska arter i fält- och buskskikt. Området kantas av träd och buskage och förbuskning, främst med exotiska arter, pågår även i de öppnare centrala delarna. Det stora inslaget av trädgårdsrymlingar i floran och påverkan från flera bikupor inom området, kombinerat med störningar från kringliggande bebyggelse, gör att förutsättningarna är begränsade för ett rikare insekts- och därmed även fågelliv. Området omges i väster, norr och öster av vägar och bebyggelse och i söder återfinns Limhamns kalkbrott, figur 1.

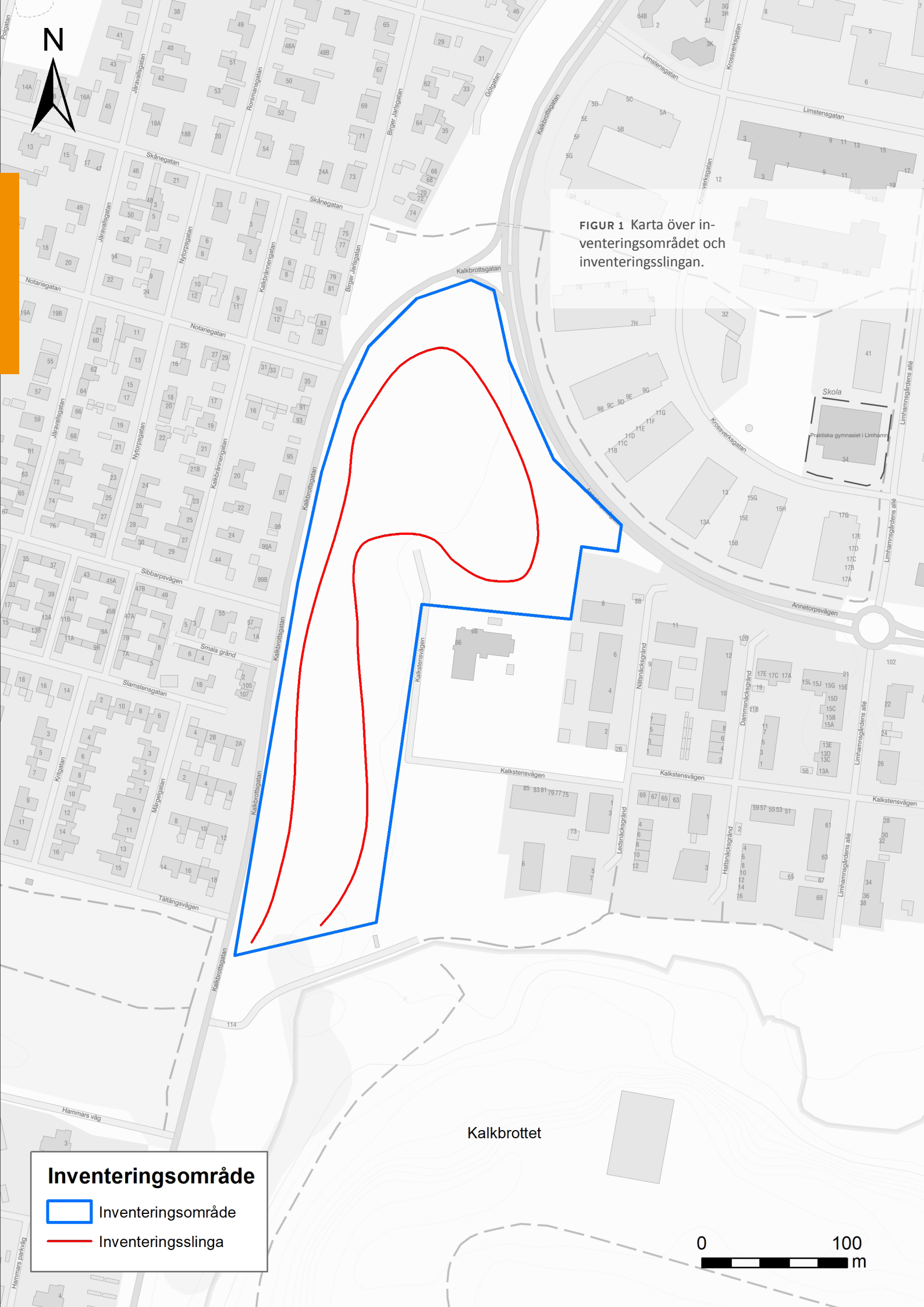
RÖDLISTAN

Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Arter i de tre sistnämnda kategorierna kallas med en gemensam term för hotade arter. I denna rapport redovisas arter i dessa tre kategorier samt arter som är nära hotade (NT).

Den svenska rödlistan tas fram av Artdatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet. Den senaste rödlistan publicerades 2020.

Rödlistan innebär i sig inget juridiskt skydd. Däremot är listan ett viktigt hjälpmedel för att göra naturvårdsprioriteringar, i arbetet med att nå Sveriges miljömål, däribland Ett rikt växt och djurliv.

FIGUR 1 Karta över inventeringsområdet och inventeringsslingan.

Inventeringsområde

Inventeringsområde

Inventeringsslinga

0 100 m

2. RESULTAT

I detta kapitel beskrivs resultatet från fågelinventeringen.

Inventeringsbesöken genomfördes 29 april, 22 maj och 12 juni. Inventeringen anpassades till dagar med bra väder för fågelinventeringar, med svaga vindar och mulet till halvklart utan alltför gassande sol som tar ner fågelaktiviteten.

Häckande fåglar

Under inventeringen noterades 27 fågelarter. Av dessa bedömdes nio arter häcka inom inventeringsområdet, tabell 1, och 13 arter häcka i närheten, tabell 2, medan övriga fem endast sågs flyga över området tillfälligt, tabell 3.

De vanligaste arterna var gransångare och törnsångare med 3 revir vardera.

Uttekade arter som häckar inom området

Två rödlistade arter konstaterades häcka inom området, figur 2. Ärtsångare^{NT} häckade med 1 par i buskagen längs områdets västra kant och stare^{VU} häckade med 1 par i ett dött träd på områdets sydgräns.

Uttekade arter som häckar i omgivningen

Av arter som häckar i närheten och tidvis nyttjar inventeringsområdet för födosök observerades strandskata^{NT}, fiskmå^{NT}, kråka^{NT} och tornseglare^{EN} flera gånger födosöka inom inventeringsområdet medan grönfink^{EN} endast observerades flyga över området vid ett tillfälle.

Rastande fåglar

Det inventerade området är för litet och ligger för urbant för att hysa några större ansamlingar av rastande fåglar. Enstaka tättingar sågs rasta under vårsträcket, men inga utpekade arter. Vid ett av inventeringstillfällena rastade flera tusen tornseglare^{EN} i luftrummet över Limhamn (i samband med ett väderomslag), men utan någon koncentration vid inventeringsområdet.

TABELL 1. NOTERADE FÅGELARTER SOM BEDÖMS HÄCKA I INVENTERINGSOMRÅDET, SAMT ANTALET REVIR AV VARDERA ART.

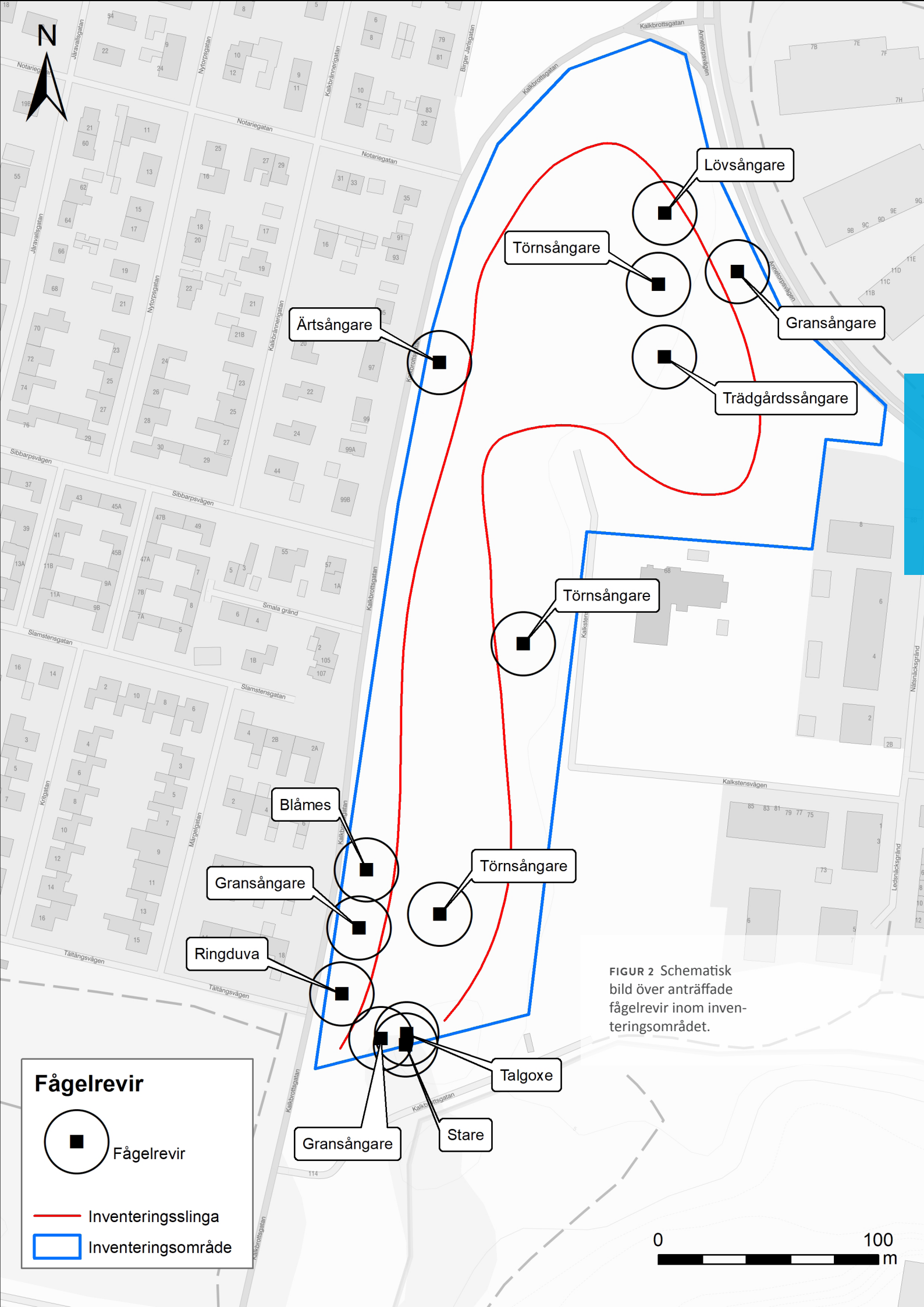
Art	FD1	Rödlistad (kategori)	Bedömt antal revir
Blåmes			1
Gransångare			3
Lövsångare			1
Ringduva			1
Stare		Sårbar	1
Talgoxe			1
Trädgårdssångare			1
Törnsångare			3
Ärtsångare		Nära hotad	1

TABELL 2. NOTERADE FÅGELARTER SOM BEDÖMS HÄCKA NÄRA INVENTERINGSOMRÅDET, MEN INTE INOM.

Art	FD 1	Rödlistad (kategori)
Fiskmås		Nära hotad
Grönfink		Starkt hotad
Hämpling		
Kaja		
Kråka		Nära hotad
Råka		
Rödstjärt		
Skata		
Steglits		
Strandskata		Nära hotad
Tamduva		
Tornseglare		Starkt hotad
Turkduva		

TABELL 3. NOTERADE FÅGELARTER SOM ENDAST HAR OBSERVERATS SOM FÖRBI-FLYGANDE.

Art	FD 1	Rödlistad (kategori)
Fisktärna	Ja	
Gravand		Nära hotad
Gråhäger		
Gråtrut		Sårbar
Silltrut (västlig)		

Tidigare kända förekomster

En genomgång av rapporter i Artportalen för åren 2000–2024 visar, utöver de redan nämnda arterna, på enstaka fynd av ejder^{EN}, havsörn^{NT}, hussvala^{VU}, rödvingetrast^{NT}, sidensvans, skogsduva, svarthätta, sädesärta och tornfalk från inventeringsområdet. Av dessa bedöms svarthätta och sädesärta utgöra arter som skulle kunna häcka inom inventeringsområdet vissa år, medan övriga torde röra tillfälligt förbiflygande eller födosökande fåglar som inte är knutna till naturmarken inom inventeringsområdet.

Känsliga fågelförekomster vid kalkbrottet

I Tyréns pågående förstudie kring artskydd och Natura 2000 vid Limhamns kalkbrott har följande arter som regelbundet uppträder i området pekats ut som potentiellt känsliga för exploateringar i kalkbrottets närområde:

text borttagen

3. ANALYS OCH BEDÖMNINGAR

I detta kapitel presenteras bedömningar kring hur fågellivet i inventeringsområdet och i Limhamns kalkbrott kan komma att påverkas av detaljplanens genomförande.

Inventeringsområdets fågelfauna

Inventeringsområdet hyser en fågelfauna som kan beskrivas som trivial med individantal och artsammansättning som är att förvänta i denna typ av område i denna del av landet. Inga ovanligare eller mer krävande arter häckar inom området. De två rödlistade arter som häckar i området, liksom de fem rödlistade arter som häckar i närheten, har alla talrika och vitt utbredda populationer över stora delar av Sverige och är dessutom karaktäristiska häckfåglar för bebyggda områden, kända för att gärna häcka på hus eller i trädgårdar och parker. Inventeringsområdet bedöms sakna betydelse för rastande fåglar och är inte ett viktigt område för det fåtal fågelindivider som i dagsläget nyttjar området för födosök.

Påverkan

Detaljplanens genomförande medför direkt påverkan genom att marker som idag utgör livsmiljö för fåglar omvandlas till bebyggelse där flera av arterna inte längre kan fortleva. Till detta kommer mer indirekta effekter som olika typer av störning vilken drabbar även områdena intill de marker som bebyggs. En etablering av bostadsbebyggelse medför exempelvis störningar i form av buller (inte minst i byggfasen) och ljusförorening, vilket ändrar förutsättningarna för fågellivet. Utöver störningar från själva husen, gatubelysningen och fordonstrafik inom samt till och från området kommer fler människor och dessutom deras husdjur att röra sig i de närliggande naturmiljöerna. Dessa störningar medför att vissa fågelarter kommer att undvika området.

Effekter

Effekterna av detaljplanens genomförande bedöms bli att områdets fågelfauna förändras. Flera av de befintliga 13 fågelreviren inom inventeringsområdet kommer inte längre att fungera, och möjligen upphör även något revir i den närmaste omgivningen att fungera. Bortfallet rör i samtliga fall arter som har stora

populationer och vid utbredning i Sverige och det kan uteslutas att förlusten skulle bli mätbar på populationsnivå. Detta gäller även för de rödlistade arterna, vilka dock i flera fall bedöms kunna fortleva i området då samtliga arterna gärna häckar nära människor.

Vad gäller de fåglar som födosöker eller tillfälligt rastar i området bedöms effekterna bli mycket små. Vissa individer kan inte längre nyttja området som de gjort tidigare, men då det finns gott om ersättningsmark av motsvarande kvalitet nere i kalkbrottet bedöms detta inte påverka deras häckningsframgång.

Slutligen medför denna typ av exploatering en risk för att enstaka fågelindivider förolyckas till följd av indirekta effekter som ökad trafik, fönsterkrockar eller att de blir dödade av tamkatter. Detta är en risk som finns i alla liknande projekt världen över och som inte är möjlig att helt undvika.

Kalkbrottets fågelfauna

För de arter som uppträder i och kring Limhamns kalkbrott och som har pekats ut som potentiellt känsliga för exploateringar i täktens omgivning har särskilda bedömningar gjorts kring i vad mån de kan komma att påverkas av detaljplaneläggningen inom inventeringsområdet. Bedömningarna presenteras nedan:

text borttagen

text borttagen

text borttagen

möjligheter för dem att häcka i området. Födosök kan således genomföras antingen av fåglar från närbelägna häckningar eller bara tillfälliga rastare. Utifrån områdets lilla areal och utifrån hur de omgivande miljöerna ser ut så bedöms det dock uteslutet att inventeringsområdet skulle utgöra ett födosöksområde av större vikt för någon av arterna. Utifrån hur påverkat närområdet redan är av bebyggelse bedöms uppförandet av ny bebyggelse inte heller kunna medföra en sådan störning så att någon av arterna skulle sluta häcka i eller kring kalkbrottet till följd av detta. Bedömningen är således att ett litet bortfall av potentiellt födosöksområde sker, men att ingen av arterna kommer att påverkas så mycket att de i mindre grad kommer att häcka eller vistas i eller kring kalkbrottet.

Säkerhet i bedömningar och rekommendationer

Häckfågelinventeringen har kunnat genomföras under goda förutsättningar med bra väderförhållanden. Det inventerade området är litet, lättöverskådligt och lättåtkomligt vilket ökar säkerheten i inventeringsresultaten. Antalet inventeringsbesök har varit tillräckligt för att med god precision avgöra vilka arter som häckar i området och hur många revir det finns av vardera art, samt vilka arter som nyttjar området på andra sätt.

Vad avser utredningen av känsliga fågelförekomster i Limhamns kalkbrott och hur dessa kan komma att påverkas så har vi god kännedom om områdets fågelliv och omfattande erfarenhet av denna typ av bedömningar. Säkerheten i bedömningarna bedöms därför som god.

4. SKYDDSATGÄRDER

I kapitlet presenteras rekommenderade skyddsåtgärder för att begränsa den negativa påverkan på fåglar i samband med detaljplanens genomförande, samt även förslag på ytterligare åtgärder som kan genomföras för att stärka områdets fågelliv.

Rekommendationer

För att undvika att fågelindivider, ägg eller ungar ska förolyckas och häckningar spolieras till följd av detaljplanens genomförande rekommenderas följande skyddsåtgärd:

- Undvik att genomföra markförändrande åtgärder som avverkning, röjning, avbaning eller schaktning under perioden 1 mars till 31 juli.

Som frivillig åtgärd för att gynna områdets fågelliv efter att byggnationer har genomförts rekommenderas därutöver följande:

- Sätt upp holkar i området som kan utgöra boplats för hålhäckande fåglar som lider brist på lämpliga boplatser. På byggnader som är minst 6 meter höga kan holkar för tornseglare med fördel placeras under överhängande tak. På kvarvarande träd i och kring detaljplaneområdet kan holkar för stare och/eller småfåglar (röd-stjärt/pilfink/mesar) placeras.

5. SAMMANFATTNING

I detta kapitel sammanfattas slutsatser som dragits utifrån inventeringsresultaten.

Följande slutsatser har dragits utifrån resultaten av inventering och utredning:

- Totalt påträffades 13 fågelrevir av nio arter inom inventeringsområdet 2024.
- Av dessa arter är två rödlistade, stare i kategorin sårbar och ärt-sångare i kategorin nära hotad.
- I närheten häckade ytterligare fem rödlistade arter och dessa nyttjar i olika grad området för födosök.
- Ingen av arterna som regelbundet nyttjar området är ovanlig eller extra krävande med avseende på häckningsmiljö eller boplats.
- Området utgör inte en rastplats eller ett födosöksområde som är av större vikt för någon art.
- Det närliggande Limhamns kalkbrott hyser flera känsliga fågelförekomster, men kalkbrottets fågelliv bedöms inte påverkas av detaljplanens genomförande annat än genom bortfall av ett litet och mindre viktigt potentiellt födosöksområde för enstaka arter.
- Effekterna av detaljplanens genomförande väntas bli att ett fåtal fågelindivider slutar häcka i området då deras livsmiljö tas i anspråk. I samtliga fall rör det vanliga arter som har vid utbredning och stora populationer såväl nationellt och regionalt som lokalt. Det är uteslutet att de negativa effekter som uppstår skulle bli mätbara på en populationsnivå.
- För att undvika att fågelindivider skadas eller dödas rekommenderas att markförändrande arbeten som avverkning, röjning, avbanning och schaktning undviks under perioden 1 mars till 31 juli.
- Därutöver föreslås som frivillig åtgärd att holkar för exempelvis tornseglare, stare eller småfåglar sätts upp i eller i anslutning till detaljplaneområdet efter att byggnationer har genomförts.

6. REFERENSER

Litteratur

Naturvårdsverket 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden - Skyddsvärda fåglar. Version 4.0. Utfärdad datum 2010-12-21.

Webbsidor

Uppgifter om artförekomster har hämtats från Artportalen: <http://www.artportalen.se> 2024-09-11.

Uppgifter om rödlistade arter har hämtats från ArtDatabanken: <http://artfakta.artdatabanken.se> 2024-09-10.

